

УДК: [347.73:336.22]:343.359.2

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2025-49-393>

О. А. Спаскін, аспірант кафедри податкового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ORCID ID: 0009-0007-1511-6427

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ДОХОДІВ ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ ЯК ПЕРЕДУМОВА НЕВИКОНАННЯ ПОДАТКОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ

***Анотація:** В статті на підставі системного аналізу складу податкового правопорушення зосереджується увага на характеристиці обставин з'ясування природи вини, як елементу цього складу. Дослідження різних аспектів вини здійснюється стосовно оцінки поведінки платника податку щодо виконання імперативних приписів податкового зобов'язання. Оцінка правопорушення з акцентом на суб'єктивну сторону робиться при розмежуванні умисла та необережності. Особливу увагу приділяється підставам звільнення від податкової відповідальності виходячи із оцінки вини.*

***Ключові слова:** податкове правопорушення, склад податкового правопорушення, вина як елемент складу податкового правопорушення, умисел як форма вини, відповідальність за порушення податкового законодавства, фінансова санкція.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільних відносин, обумовлює змістовну оцінку несприятливих наслідків

для платника у разі несвоєчасної сплати податків та зборів або сплати їх в зменшеному розмірі. Принципово важливим є розмежування несприятливих наслідків для платника, які не пов'язані з правопорушенням та санкцій, які обумовлюються об'єктивними умовами притягнення платника до відповідальності. В основі останнього знаходиться склад податкового правопорушення, принципову роль в якому відіграє такий елемент як вина. Межі та наслідки для платника обумовлюються не лише формою вини (умисел та необережність), але і обставинами які звільняють від відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Характеристика складу податкового правопорушення, аналіз його елементів є традиційним напрямком досліджень науки податкового права. Хотілося б підкреслити, що в сфері уваги науковців було дослідження як цілісної конструкції податкового правопорушення, його елементів, так і підстав податкової відповідальності. В той же час, аналіз цих проблем за складовими з виокремленням специфічних особливостей природи податкової відповідальності залишається доволі актуальною. Окремих аспектів відповідальності за порушення податкового законодавства торкалися в своїх працях Д. О. Гетьманцев, П. М. Дуравкін, Л. М. Касьяненко, І. Є. Криницький, М. П. Кучерявенко, Р. Ф. Ханова та ін. В той же час, сучасні обставини, які обумовлені воєнним станом в Україні, євроінтеграційними тенденціями обумовлюють врахування принципово нових обставин.

Саме тому **метою статті** є аналіз природи податкової відповідальності, складу податкового правопорушення та місця і значення вини як елемента цього складу, що обумовлює не тільки підстави диференціації видів податкових правопорушень, але й особливі умови звільнення від податкової відповідальності при недоведенні винних дій платника.

Виклад основного матеріалу. Змістовні особливості щодо регулювання кримінальної відповідальності за легалізацію майна здобутого злочинним шляхом відбулися в 2001 році. Саме тоді були внесені зміни до ст. 209 Кримінального кодексу України, які деталізували цей склад злочину. З цього моменту, встанов-

лювалась відповідальність за вчинення фінансових операцій та інших угод з грошовими коштами та іншим майном, здобутих завідомо злочинним шляхом, а також використання зазначених коштів та іншого майна для здійснення підприємницької або іншої господарської діяльності, а також створення організованих груп в Україні чи за її межами для легалізації (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих завідомо злочинним шляхом [1]. Таким чином, встановлювались загальні підстави щодо кримінальної відповідальності за легалізацію (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом, але яких-небудь пояснень щодо нормозастосування, деталізації правового механізму застосування наслідків відповідальності в такому випадку не було визначено.

Хотілося б підкреслити, що подібний стан речей та засобів правого регулювання не відрізнявся стабільністю. Редакція ст. 209 КК України зазнавала змін декілька разів, які були різні за змістовністю та ґрунтовністю редакційного корегування. Треба мати на увазі, що подібні зміни стосувалися не виключно корегування норм кримінального кодексу України, але і передбачали певні відносини, які обумовлювали необхідність та доцільність узгодження кримінально-правових норм з нормативним регулюванням іншими законами. Так, принципів зміни, які стосувалися цього були пов'язані з набранням чинності Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» [2]. Враховуючи це диспозиція ст. 209 Кримінального кодексу України змінилася і передбачала з цього моменту відповідальність за вчинення фінансової операції чи укладення угоди з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскування незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, а так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних внаслідок вчинення суспільно небезпечного

протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів [1].

Фактично з цього моменту в теорії кримінального права постає питання щодо системного розуміння та зв'язку із подібними життєвими обставинами. Їх оцінкою конструкції предикатного злочину. Треба підкреслити, що у Законі № 361-ІХ визначення «предикатний злочин» не міститься. Саме тому, при з'ясуванні природи такого злочину вихідними нормативними актами є акти міжнародного законодавства [6]. Виходячи з цього, в оцінці поведінки суб'єктів злочинна реалізується єдиний підхід стосовно характеристики предикатного злочину, виходячи з якого таким злочином є будь-який злочин, у результаті якого виникли доходи, що можуть стати предметом злочину, зазначених у статті 9 цієї Конвенції (Злочин з відмивання грошей) [6]. На рівні національного законодавства принципове тлумачення поняття «предикатний злочин» відсутнє.

Показово, що офіційне тлумачення поняття предикатного злочину та його конструкції визначало таку подію як суспільно небезпечне протиправне діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, тобто діяння, за яке Кримінальним кодексом України передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк три і більше років (за виключенням діянь, передбачених статтями 207, 212 Кримінального кодексу України) або яке визнається злочином за кримінальним законом іншої держави, і за таке ж саме діяння передбачена відповідальність Кримінальним кодексом України, та внаслідок вчинення якого є незаконно одержані доходи.

З цього моменту, принципіві зміни мали торкнутися не лише праворозуміння, але і правореалізації. Виходячи з цього, сформувався і принципіві зміни в узагальненнях судової практики. Так, у постанові Пленуму Верховного Суду України від 15.04.2005 № 5 «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» [13] акцентується увага на тому, що: «Не можуть визнаватися предикатними діяннями злочини, відповідальність за які передбачена статтями 207 і 212

КК України, незалежно від того, за якою частиною цих статей вони кваліфіковані та яке покарання встановлено за їх вчинення» [13]. Подібний висновок ґрунтувався на концепції законного отримання коштів, бо якщо шляхи початкового отримання коштів мали законні підстави і відбувались в адекватній реалізації процедур, які закріплені законом, то не має підстав визначати одержання їх незаконним шляхом [14]. Таке бачення спирається на висновок Постанови Пленуму Верховного Суду України стосовно того, що: «не можуть вважатись одержаними внаслідок вчинення предикатного діяння кошти або інше майно, якими особа не заволоділа (які не отримала) шляхом вчинення злочину, а які вона незаконно утримала, приховала, не передала державі за наявності обов'язку це зробити, а саме: кошти, не сплачені як податки, збори, інші обов'язкові платежі (якщо право власності на них особа набула законно)» [12].

Показово, що регулюванням цих відносин відбувалося на межі національного та міжнародного законодавства. Це було обумовлено тим, що джерелами які отримані, так і перераховані кошти, які отримані злочинним шляхом, могли бути не лише джерела в Україні, але і ті, які знаходились за її межами. Саме тому, 17 листопада 2011 року Україною було ратифіковано Конвенцію Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму [6], де вказувалось: «Україна відповідно до пункту 4 статті 9 Конвенції заявляє, що буде застосовувати пункт 1 статті 9 Конвенції тільки у випадках, коли за предикатний злочин передбачено покарання у вигляді позбавлення волі» [5].

Це обумовило і відповідні зміни у ст. 209 Кримінального кодексу України. Зрозуміло, що подібне корегування редакції статті відбулося під впливом ратифікації Україною Варшавської конвенції та набуття чинності Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Останнім було передбачено зміни у пункті 1 примітки слова і цифри «(за винятком діянь, передбачених статтями 212 і 212–1 Кримінально-

го кодексу України)» виключити [3]. Виходячи з цього, стало зрозумілим, що у подібній редакції за відсутності посилання на те, що ст. 212 КК України не може бути предикатним злочинном сформувався підстави змістовної колізії та багатьох непорозумінь на стадії реалізації норм.

Чергове корегування положень ст. 209 Кримінального кодексу України відбулося в 2019 році [3]. З цього моменту відповідальність пов'язувалась з підставами набуття, володіння, використання, розпорядження майном, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом, у тому числі здійснення фінансової операції, вчинення правочину з таким майном, або переміщення, зміна форми (перетворення) такого майна, або вчинення дій, спрямованих на приховування, маскуванню походження такого майна або володіння ним, права на таке майно, джерела його походження, місцезнаходження, якщо ці діяння вчинені особою, яка знала або повинна була знати, що таке майно прямо чи опосередковано, повністю чи частково одержано злочинним шляхом [10].

Таким чином, треба мати на увазі, що з цього моменту майно виступає предметом легалізації за декількох умов: а) його отримання відбулося задалегідь; б) отримання майна відбулось з порушенням норм законодавства (як національного так і міжнародного); в) отримання майна і порушення законодавства були безпосередньо пов'язані між собою. Саме тому, редакція ст. 209 КК України була принципово змінена шляхом заміни конструкції «майно, одержане внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів» на конструкцію «майно, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом» [10]. Саме таке корегування чинного кримінального законодавства сформувавши підстави ліквідації колізії про яку йшлося вище та формування підстав автономного розслідування злочинів щодо відмивання коштів, що отриманні злочинним шляхом. Зрозуміло, що з цього моменту з'явилися і певні вимоги щодо корегування судової практики. Вони пов'язувались з тим, що для отримання висновку стосовно легалізації майна, яке отримане

злочинним шляхом суду достатньо було оцінити докази та фактичні обставини. В таких умовах необхідність посилання на предикатні риси злочину стали непотрібними.

Не можна вважати, що подібні висновки і зміни спиралися на одностайну оцінку науковців та практиків. Показово, що ще на стадії нормотворчості сформувалася певна оцінка предмету такого складу злочину. Так, у науково-експертному висновку до законопроекту, яким було запропоновано відповідні зміни була зроблена критична оцінка змін, що пропонувались. «Предметом відповідного складу злочину є майно, щодо якого фактичні обставини вказують на його одержання внаслідок суспільно небезпечного винного діяння. Однак використання термінологічного звороту «щодо якого фактичні обставини вказують на його одержання» виглядає недоречним. Так, для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності за легалізацію (відмивання) майна, одержаного внаслідок суспільно небезпечного винного діяння, у скоєному, вочевидь, попередньо має бути встановлена наявність об'єктивних та суб'єктивних ознак відповідного предикатного (предикатних) діяння (діянь)» [3].

Оцінюючи підстави класифікації такого злочину треба чітко розуміти що законодавець має на увазі характеризуючи відповідні дії як легалізацію (відмивання) майна. Виходячи із оцінки подібних дій Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення» [3] до легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, належать відповідні дії. Вони мають бути пов'язані із вчиненням фінансової операції чи правочину з доходами, одержаними злочинним шляхом, а також вчиненням дій, спрямованих на приховання чи маскування незаконного походження таких доходів, чи володіння ними, прав на такі доходи, джерел їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуттям, володінням або використанням доходів, одержаних злочинним шляхом [4].

В основу кваліфікації подібних дій зазвичай має бути покладений аналіз складу цього злочину. Так, безпосереднім об'єктом цього правопорушення виступають суспільні відносини у сфері зайняття господарською діяльністю і боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом. Предмет злочину включає майно, яке одержано внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації таких доходів. Треба мати на увазі, що в цьому випадку під майном, а саме доходами маються на увазі готівкові та безготівкові гроші в національній та іноземній валюті, рухоме та нерухоме майно. Важливо мати на увазі, що у примітці до ст. 209 КК України акцентується увага на двох видах предикатних діянь:

а) діяння, за яке передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад 3 тисячі н.м.д.г.;

б) діяння, вчинене за межами України, якщо воно є суспільно небезпечним протиправним діянням та передувало легалізації доходів за кримінальним законом держави, де воно було вчинене і є кримінальним правопорушенням за українським законодавством [9].

Характеризуючи власне предмет легалізації майна, яке отримано злочинним шляхом треба мати на увазі, що вже в назві ст. 209 КК України предметом злочину визначено «майно, одержане злочинним шляхом». В той же час, поняття «майно» в цій ситуації не розкривається. Тобто, що входить до складу такого майна законодавець не визначає, а посилається лише на злочинний шлях отримання цього майна. В той же час, Закон, який деталізує особливості кваліфікації такого злочину використовує посилення на не категорію майна в цілому, а лише на його різновид, складову: «доходи, одержані злочинним шляхом». Такими доходами визнаються будь-які активи (кошти, у тому числі електронні гроші, інше майно, майнові та немайнові права), одержані прямо чи опосередковано внаслідок вчинення злочину, зокрема валютні цінності, рухоме та нерухоме майно, майнові та немайнові права, незалежно від їх вартості [4].

Об'єктивну сторону цього злочину характеризують наступні дії:

1. дії, які вчиняються з коштами або іншим майном, які одержані внаслідок вчинення предикатного діяння:

- а) вчинення фінансової операції;
- б) вчинення правочину;
- в) набуття;
- г) володіння;
- д) використання;

2. дії спрямовані на приховання незаконного походження таких коштів чи майна, володіння ними, прав на такі кошти чи майно, джерела їх походження, місце знаходження, переміщення, зміну їх форми [9].

Зрозуміло, що стосовно дій в контексті аналізу легалізації чи відмивання майна мають бути грошові кошти, або інше майно, які: а) одержані внаслідок протиправних дій; б) отримані таким шляхом, який передував безпосередній легалізації коштів. Таким чином, предметом злочину, передбаченого ст. 209 КК України, є майно, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом. Незважаючи на те, що предмет злочину є самостійною факультативною ознакою складу злочину, відсутність його свідчить про відсутність складу злочину, передбаченого ст. 209 КК України. Аналізуючи зміст об'єкту злочину треба враховувати, що принциповою ознакою майна про яке йдеться є його одержання, що відбиває активний спосіб набуття такого майна [1]. На відміну від цього матеріальний склад ст. 212 Кримінального кодексу України передбачає наявність суспільно небезпечних наслідків відповідних дій. Останні обумовлюють не надходження коштів від сплати податків та зборів до бюджетів. Саме тому виникає принципове розмежування: за ст. 209 КК України йдеться про одержання майна, тоді як за ст. 212 КК України – не одержання коштів.

Висновок. В контексті аналізу об'єктивної сторони злочину при легалізації (відмивання) доходів треба враховувати, що вона може виражатися в наступних формах: а) набуття та володіння майном передбачає одержання такого майна на підставі недійсних правочинів. При цьому, таке одержання стосується як фактичного володіння, так і перебування такого майна у господар-

ському віданні; б) використання майна передбачає будь-яке інвестування його у господарську діяльність, придбання за ці кошти іншого майна, яке в подальшому має використовуватись у господарській діяльності, застосування у господарській діяльності такого майна як сировини, або у формах, які передбачають відповідне обслуговуюче, похідне значення для забезпечення господарського кругообігу; в) розпорядження майном; г) будь-які дії, здійснені за допомогою суб'єкта первинного фінансового моніторингу щодо активів, які є об'єктом такого моніторингу; г) укладення правочинів з таким майном; д) переміщення, транспортування майна; е) зміна форми (перетворення) такого майна; є) дії, які передбачають приховання незаконного походження майна, володіння ним, прав на нього, джерел походження та місцезнаходження.

Суб'єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом із метою – надання легального статусу предмету кримінального правопорушення [8]. Прямий умисел передбачає усвідомлення винної особою того, що такі кошти чи майно одержані в наслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння. В основі цього може бути обвинувальний вирок, що вже винесений судом, знання фактичних даних про походження коштів і т.д. Мета легалізації є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони злочину [9].

Зрозуміло, що подібна обставина принципово впливає на наслідки для учасника відносин. Це обумовлюється тим, що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачиться на її користь [7].

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Ознака предикатної діяння розмежовує суб'єктів на: а) особу, яка не вчиняла предикатного діяння; б) особу, яка вчинила предикатне діяння. Крім того, характеристика суб'єкту злочину враховує повторність; попередню змову; великий роз-

мір; особливо великий розмір; організацію групи при кваліфікації дій суб'єкта та визначення стосовно нього відповідних наслідків [9].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України» 430-IV, від 11.06.2003 р. Із змінами, внесеними згідно з Кодексом № 4651-VI (4651-17) від 13.04.2012, ВВР, 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, ст.88. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 14, ст.95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-15>
2. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» № 249-IV від 28.11.2002 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 1, ст. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249-15/ed20030116#Text>
3. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 1702-VII від 14.10.2014р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2014, № 50–51, ст.2057. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18#Text>
4. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення» № 361-IX від 06.12.2019р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2020, № 25, ст.171. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20.#Text>
5. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» № 2698-VI від 17.11.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17#Text>
6. Конвенція Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» від 16.05.2005, ратифікована (із заявами і застереженнями) Законом України № 2698-VI (2698-17) від 17.11.2010 р. набрала чинності для України 01.06.2011 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text
7. Конституція України. № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. поточна редакція від 01.01.2020 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник. Попович О. В., Томаш Л. В., Латковський П. П., Бабій А. Ю. Чернівці. 2022. с.319. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kryminalne-pravo-Ukrayiny.-Osoblyva-chastyna-2022.pdf
9. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / В. Я. Тацій, В. І. Берисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 423 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=5114&download_id=1152
10. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III редакція від 28.04.2020 р. на підставі Закону 361-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 25–26, ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20200428.#Text>
11. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI поточна редакція від 01.10.2024р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2011, № 13–14, № 15–16, № 17, ст.112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
12. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів» № 15 від 08.10.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-04#>
13. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» № 5 від 15.04.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-05>
14. Путєвська К. Ю., Зайцев В. Б. Проблеми кваліфікації легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. «Юридичний науковий електронний журнал». 2021. № 2, с. 252–255. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/61>

REFERENCES :

1. Закон України «Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho ta Kryminalno-protseusualnoho kodeksiv Ukrainy» 430-IV, vid 11.06.2003 r. Iz zminyamy, vnesenymy zghidno z Kodeksom № 4651-VI (4651-17) vid 13.04.2012, VVR, 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, art.88. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2003, № 14, art.95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-15>
2. Закон України «Pro zapobihannia ta protydiuu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, abo finansuvanniu

- teroryzmu» № 249-IV від 28.11.2002 р. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2003, № 1, art. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249-15/ed20030116#Text>
3. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) дохідів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення» № 1702-VII від 14.10.2014 р. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*, 2014, № 50–51, art.2057. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18#Text>
  4. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) дохідів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX від 06.12.2019 р. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2020, № 25, art.171. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20.#Text>
  5. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію дохідів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» № 2698-VI від 17.11.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17#Text>
  6. Конвенція Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію дохідів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму» від 16.05.2005, ратифікована (із заставою і застереженнями) Законом України № 2698-VI (2698–17) від 17.11.2010 р. набрала чинності для України 01.06.2011 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text
  7. Конституція України. № 254к/96-VR від 28.06.1996 р. поточна редакція від 01.01.2020 р. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 1996, № 30, art. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
  8. Кримінальне право України. Особливою частиною : навчальний посібник. Попович О. В., Томаш Л. В., Латковський П. П., Бабій А. Ю. (Eds.).(2022). Чернівці. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kryminalne-pravo-Ukrayiny.-Osoblyva-chastyna-2022.pdf
  9. Кримінальне право України: Особливою частиною: підручник. Татсьй В. Я., Борясов В. І., Тіутихін В. І. (Eds.).(2020). 6-те вид., перероб. і допов. Кіркв : Право. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=5114&download_id=1152
  10. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III редакція від 28.04.2020 р. на підставі Закону 361-IX. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2001, № 25–26, art.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20200428.#Text>

11. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010r. № 2755-VI potochna redaktsiia vid 01.10.2024r. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2011, № 13–14, № 15–16, № 17, art.112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
12. Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy «Pro deiaki pytannia zastosuvannia zakonodavstva pro vidpovidalnist za ukhlyennia vid splaty podatki, zboriv, inshykh oboviazkovykh platezhiv» № 15 vid 08.10.2004 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-04>
13. Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy «Pro praktyku zastosuvannia sudamy zakonodavstva pro kryminalnu vidpovidalnist za lehalizatsiiu (vidmyvannia) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom» № 5 vid 15.04.2005 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-05>
14. Putievska K. Yu., Zaitsev V. B. (2021). Problemy kvalifikatsii lehalizatsii (vidmyvannia) maina, oderzhanoho zlochynnym shliakhom. «Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal». № 2. DOI: doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/61

O. A. Spaskin

Legalization of Proceeds from Crime as a Prerequisite for Non-Fulfillment of Tax Obligations

***Abstract.** Based on a systemic analysis of the constituent elements of a tax offense, this article focuses on characterizing the circumstances involved in establishing the nature of guilt as a key element of such offenses. The study of various aspects of guilt is conducted in the context of assessing the taxpayer's conduct regarding compliance with the mandatory prescriptions of tax obligations. The assessment of the offense, with an emphasis on the subjective element, is performed by distinguishing between intent and negligence. Special attention is devoted to the grounds for exemption from tax liability based on the evaluation of guilt.*

Given the close interconnection between tax evasion and financial crimes, the author provides a comprehensive retrospective analysis of the legislative evolution of Article 209 of the Criminal Code of Ukraine (Legalization/Laundering of Property Obtained by Criminal Means). The article examines the significant amendments introduced in 2001, 2014, and specifically the 2019–2020 changes driven by the ratification of the Warsaw Convention and the adoption of Law No. 361-IX. A significant portion of the research addresses the legal collision regarding the definition of a «predicate offense» and whether tax evasion (Article 212) constitutes such a predicate. The author emphasizes that

funds not paid as taxes cannot be considered “obtained” through crime if they were originally legally acquired but merely withheld from the state budget.

The research details the objective side of money laundering, categorizing it into specific forms: a) acquisition and possession (based on invalid transactions); b) use of property (investment in economic activity or use as raw materials); c) disposal; d) transformation (changing the form of property); and e) actions aimed at concealing the illicit origin or location of assets. Regarding the subjective element, the article argues that the crime is characterized by direct intent, where the perpetrator is fully aware of the illicit origin of the funds. The specific purpose of giving a legal status to criminal assets is identified as a mandatory feature.

Finally, the study draws a fundamental distinction between the composition of crimes under Article 209 and Article 212. It concludes that while money laundering involves the active «receipt» of property derived from criminal activity, tax evasion is characterized by the «non-receipt» of funds by the state budget due to the taxpayer’s failure to pay. This theoretical distinction is crucial for the practical application of the presumption of innocence, ensuring that charges are not based on assumptions or illegally obtained evidence, and that doubts regarding guilt are interpreted in favor of the accused.

Key words: *tax offense, elements of a tax offense, guilt as an element of a tax offense, intent as a form of guilt, liability for violation of tax legislation, financial sanction.*